

WEB DASTURLASHNING HOZIRGI KUNDAGI O'RNI

Farg'ona ICHSHUI kasb-hunar maktabi

Maxsus fan o'qituvchisi

Boymuratov Erkin Kamolovich

Annotasiya: *Web dasturlashning hozirgi kundagi o'rni haqida ma'lumotlar berilgan.*

Kalit so'zlar: *Web dasturlash, Web dasturlash tillari, Frontend, Backend, HTML, CSS, Bootstrap va JavaScript.*

Web dasturlash ham juda qiziqarli va katta daromad keltiradigan soha hisoblanadi. Malakali dasturchilarga bo'lgan talab bugungi kunda har doimgidan ham yuqori.

Web dasturlash, veb sahifalar va veb ilovalarni yaratishda ishlatiladigan dasturlash tillari va texnologiyalardan iboratdir. Bu soha, veb sahifalar va ilovalarning tasvirini, ishlashini va interaktivlikni belgilash uchun foydalaniladigan texnologiyalarni o'z ichiga oladi.

Dasturlash juda qiziqarli va har tomonlama foydali mashg'ulot. Dasturlashni o'rganish juda oson. Qiziqish va yangi bilimlarni o'zlashtirishga bo'lgan yuqori darajadagi istak bilan bir necha oylik mehnat orqali har kim malakali dasturchiga aylanishi mumkin. Web dasturlash mening sevimli mashg'ulotlarimdan biri.

Web dasturlash brauzeringiz orqali ko'rishingiz va foydalanishingiz mumkin bo'lgan barcha web dasturlarni tayyorlash jarayonini o'z ichiga oladi. Web dasturlash ham juda qiziqarli va katta daromad keltiradigan soha hisoblanadi. Malakali dasturchilarga bo'lgan talab bugungi kunda har doimgidan ham yuqori. Agar qachondir web dasturlashni o'rganish haqida o'ylab ko'rgan bo'lsangiz, hozir bu niyatingizni amalga oshirish uchun kirishishning ayni vaqti!

Raqamli texnologiyalari davrida IT-sohalarni kirib kelishi respublikamizda yosh-dasturchilarni ko'payishiga sabab bo'ldi.

Hozirgi kunda Web-dasturlash tilini o'rgandigan offline va online o'quv markazlari mavjud. Bularga misol qilib "Raqamli texnologiyalari markazi", "Najot ta'lim", "ITteach", "Mohirdev" va boshqalar. Kurslar bilan tanishangiz, hozirda web dasturlashning 2 ta asosiy kursi mavjud. "Frontend" va "Backend" kurslaridir. Qisqa qilib aytganda, "Frontend" web

platforma tashqi qismini yaratish va “Backend” esa ichki qismini yaratadi. Misol uchun dasturchilar “Frontend” mutaxassislari ish xajmiga qarab o‘rtacha 500\$ va “Backend” esa 800\$ maosh olishadi. “Frontend” (front end, front-end) o‘zbek tilida “Oldindagi (ustki) tomon” degan ma’noni anglatadi. Biz bu so‘z bilan u yoki bu narsaning tashqi, hammaga ko‘rinib turadigan qismini nazarda tutamiz. Backend (back end, back-end) esa Frontendning aksi hisoblanib, qaysidir narsaning ichki, yoki orqa tomoni degan ma’noni anglatadi. Bu bilan biz qaysidir narsaning hammaga ko‘rinmaydigan, yashiring, ichki yoki orqa tomonini nazarda tutgan bo‘lamiz.

Frontend - Bu o‘zi nima va yuqoridagi gaplarga buning nima bog‘liqligi bor?» dersiz, bu savolingizga ushbu maqolada javob topasiz degan umiddamiz.

Frontend - «tashqi interfeys degan ma’noni bildirib, veb texnologiyalarning biridir. Bu texnologiya yordamida veb sahifalarning insonga ko‘rinib turuvchi, ma’lumot beruvchi vizual qismi yaratiladi. Frontend texnologiyalarini o‘rgangan inson o‘z ijodkorligi, kreativ yondoshuvi orqali turli g‘oyalarini veb sahifalar, dasturlar shaklida ro‘yobga chiqarishi mumkin bo‘ladi.

Frontend dasturchilar saytlar dizayniga ko‘ra Chrome kabi brauzerlarda ishlaydigan saytlar ko‘rinishi qismi kodini yozishga mas’ul hisoblanadi. Ular ish davomida HTML, CSS, JavaScript va ularga bog‘liq instrumentlardan foydalanib chiroyli, ishlatishga qulay, turli ekranlarda yaxshi ko‘rinuvchi va tez saytlar yozishadi. Odatda UX/UI dizayner va backend dasturchilar bilan bir jamoa bo‘lib ishlashadi. Kundalik vazifalariga sayt frontendi kodini yozish, undagi xatolarni to‘g‘rilash, sayt ishlash tezligini oshirish kabilar kiradi.

Umumiy qilib aytadigan bo‘lsak Frontend texnologiyalarini o‘rganish - internet xazinasining kalitini qo‘lga kiritish demakdir, bu xazinadan xohlagan narsangizni olishingiz, foydalanishingiz, boshqarishingiz mumkin.

HTML va CSS

HTML va CSS veb sahifalar asosini tashkil qiladi. HTML saytda aynan nimalar joylashishi kerakligiga mas’ul bo‘lsa (matn, rasm, video), CSSda ularning qaysi tartibda joylashuvi va qanday ko‘rinishda bo‘lishi yozib chiqiladi. Sayt foydalanuvchilarga ko‘rinadigan elementlar HTML va CSSda tuzilgani uchun bu ikkisisiz sayt tuzib bo‘lmaydi. Shuning uchun ham frontend sohasini o‘rganish aynan shu texnologiyalardan boshlanadi. Bularda bor imkoniyatlarga qo‘shimchalar va yangiliklar qo‘shilib, HTML5 va CSS3 standartlari ishlab chiqilgan.

□ JavaScript va jQuery

JavaScript ham yuqorida aytib o‘tilgan texnologiyalar kabi frontend dasturlashning ajralmas qismidir. JavaScript brauzerlarda ishlovchi dasturlash tili bo‘lib, u yordamida veb sahifaga interfaollik imkoniyatini berish mumkin bo‘ladi. Misol uchun biron tugma bosilganda yoki foydalanuvchi saytning biror qismiga kelganda yangi oyna ochilishi yoki biron xabar ko‘rinishi. Birmuncha vaqt oldin sayt elementlariga interfaollik qo‘shishda JavaScriptning o‘zidan foydalanish dasturchi uchun nisbatan qiyin bo‘lgan, ba’zi vazifalarni bajarishning imkoni bo‘lmagan. O‘sha vaqtda jQuery kutubxonasi tuzilgan bo‘lib, u yordamida dasturchi JavaScript tilida mavjud bo‘lmagan imkoniyatlardan qulay yo‘l bilan foydalana olgan. Hozirgi kunda JavaScriptda jQuery kutubxonasi kiritgan yangiliklar tatbiq qilingan bo‘lsada, dasturchilar jQueryni ishlatishni tashlab qo‘yishgani yo‘q. Statistika ma‘lumotlariga ko‘ra JavaScript 2017 yilning eng ommalashgan dasturlash tili deb tan olindi.

JavaScript haqida

□ JavaScript dasturlash tili haqida muhim ma'lumotlar.

JavaScript nima? - Bu savolga har xil javob berish mumkin. Bu dasturlash tili, to‘g‘rirog‘i veb dasturlash tili, undan ham to‘g‘rirog‘i klient tomonda ishlaydigan dasturlash tili, ya‘ni bu veb dasturlash tili ishlashi uchun hech qanday server kerak emas, oddiy brauzerda ishlayveradi.

JavaScript veb dasturlash tilini qachon o‘rgangan ma‘qul? - Bu dasturlash tilini HTML, CSS kabilarni o‘rganib olgandan keyin boshlagan yaxshi. Shunda o‘rganish ham oson bo‘ladi. Ko‘pchilik darhol PHP veb dasturlash tilini o‘rganishni boshlab yuborishadi, keyin qiynalib qolishadi, mani fikrimcha dasturlash tilidan dastlab Javascript’ni o‘rgangan yaxshi va yengil.

JavaScript dasturlash tilining rivoji va kelajakdagi o‘rni qanday? - Hozirgi kunda ushbu dasturlash tili dasturchilar orasida alohida xurmatga egadir. Jumladan ushbu dastur yordamida web-sayt yaratish, telefonlar uchun dasturlar yaratish va boshqa muhim va katta dasturlash yaratish mumkin.

□ JavaScript dasturlash tili orqali qancha daromad topsa bo‘ladi? - Hozirgi kunda dasturchilik kasbiga bo‘lgan ehtiyoj va e‘tibor kun sayin ortib bormoqda. Daromadiga kelsak, O‘zbekistonda 1000\$ dan 6000\$ gacha. Chet elda 8000\$ dan 500000\$ gacha oylik topishadi.

Less va Sass

Less va Sass oldindan ishlov beruvchi freymvorklari CSS asosida yaratilgan bo‘lib, dasturchilar uchun CSS bilan ishlashda anchagina qulayliklar va qo‘shimcha imkoniyatlarni yaratib beradi. Uning yordamida sayt tuzishga ketadigan vaqtni tejab, nisbatan kamroq kod

yoziş mumkin bo‘ladi. Hatto, bu ikkisi yordamida sayt stillarini yozişga dasturlash tillari kabi yondashish mumkin.

Bu freymvorklar dasturchiga deyarli tayyor ko‘rinishdagi sayt elementlarini taklif qiladi. Ular yordamida odatda ko‘p ishlatiladigan elementlarni bir necha daqiqalar ichida tuzish mumkin. Ularning har biri o‘ziga xos stildagi elementlarga ega. Material va yassi stillar ham shular jumlasidandir. Hatto saytni qog‘ozda qo‘lga chizilgandek ko‘rinishga keltiradigan freymvork ham bor.

AngularJS, ReactJS va VueJS

AngularJS, ReactJS va VueJS JavaScript dasturlash tiliga asoslangan bo‘lib, ular yordamida veb saytlarni yanada takomillashtirish, qo‘shimcha imkoniyatlar qo‘shish va bu o‘zgartirishlarni dasturchi o‘ylagandan ham oson usulda amalga oshirish mumkin. Agar siz HTML, CSS, Bootstrap va JavaScriptni biladigan frontend dasturchi bo‘lsangiz, bugungi kunda yurtimizda oyiga o‘rtacha 1000\$ dan 3000\$ gacha daromad topishingiz mumkin. Bordiyu siz yuqorida sanab o‘tilganlardan tashqari AngularJS, ReactJS va VueJS texnologiyalaridan birini bilsangiz, sizning o‘rtacha oylik daromadingiz 4000\$ dan 6000\$ gacha bo‘lishi mumkin. Bu daromad albatta nisbiy olingan. Veb dasturchilarning daromadi odatda ularning bilim darajasi va tajribasi bilan belgilanadi.

“Backend” bu web saytning server tomonida sodir bo‘ladigan har qanday harakat uchun javobgar va hozirda hamma kompaniyalarda talab katta bo‘lgan kerakli xodim!

Web dasturlashning hozirgi kunda o‘rni juda ham muhim. Hozirgi kunda web dasturlash Amerikada ham rivojlangan. Yoshlar ko‘proq “Frontend”,

“Backend”, “Full-Stack”, o‘rganyapti. O‘zbekistonda ham bu dasturlar rivojlanmoqda va ko‘plab yoshlar organmoqda. Bu dasturlar asosan Saytlar bilan ishlaydi. Zamon rivojlangani sari Tashkilotlar ham kopaymoqda va ular saytlar bilan ishlaydi. Web dasturlashni hayotimizda o‘rni katta.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. webdastur.uz 2. file:///C:/Users/Admin_15/Downloads/Boranbaeva+Aqbayan+.pdf
- 3.Горовик, А. А., & Турсунов, Х. Х. У. (2020). Применение средств визуальной разработки программ для обучения детей программированию на примере Scratch. *Universum: технические науки*, (8-1 (77)), 27-29.
- 4.Tursunov, H. H., & Hoshimov, U. S. (2022). TA'LIM TIZIMIDA KO'ZI OJIZ O'QUVCHILARNI INFORMATIKA VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI FANIDA O'QITISH TEXNOLOGIYALAR. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 1(5), 990-993.
5. Choriyev, N. N. (2022). The importance of learning carpet making in folk crafts. *Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching*, 13, 25-28.
- 6.БАБАДЖАНОВ, С. Х., & ЧОРИЕВ, Н. Н. (2022). СОПРОТИВЛЕНИЕ КАЧЕНИЮ НАЖИМНОГО ВАЛИКА С РЕЗИНОВЫМ ПОКРЫТИЕМ ПРИ КАЧЕНИИ ПО ПОВЕРХНОСТИ РИФ ЦИЛИНДРА. In *Молодежь и XXI век-2022* (pp. 344-347).

7. Hamidullo o'g'li, T. H. (2022). HOZIRGI KUNNING DOLZARB IMKONIYATLARI. JAWS VA NVDA DASTURLARI. Scientific Impulse, 1(2), 535-537.
8. Zokirov, S. I., Sobirov, M. N., Tursunov, H. K., & Sobirov, M. M. (2019). Development of a hybrid model of a thermophotogenerator and an empirical analysis of the dependence of the efficiency of a photocell on temperature. Journal of Tashkent Institute of Railway Engineers, 15(3), 49-57.
9. Nuritdinovich, C. N. (2023). AVTOMATLASHTIRILGAN ZAMONAVIY TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA TALABALARNING AMALIY FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI. Научный Фокус, 1(2), 341-345.
10. Nuritdinovich, C. N. (2023). INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA TALABALARDA MUHANDISLIK KASBIGA OID KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH. O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 2(20), 356-360..
11. Nuritdinovich, C. N. (2023). To Develop the Creative Abilities of Future Engineers in Textiles. Web of Synergy: International Interdisciplinary Research Journal, 2(2), 32-37.
12. Choriyev, N. (2022). STUDENTS IN THE ART OF EMBROIDERY IN UZBEKISTAN INTRODUCTION TO SCHOOLS. International Bulletin of Applied Science and Technology, 2(12), 29-33.
13. dasturchi.uz